

Esilittöä tsfo 121/7.5.1987

PIIKKIÖ, HUTTALA, HUTTALANMÄKI

Ristiretkiaikaisen kalmiston kaivaus
9.6. - 11.7.1986

PIIKKIÖ, HUTTALA, HUTTALANMÄKI

Ristiretkiaikaisen kalmiston kaivaus
9.6. - 11.7.1986

Kunta : Piikkiö
Kylä : Huttala
Tila : 1:29 (Myllyrinne), omistaja Piikkiön kunta

Peruskarttalehti : 2021 03

Koordinaatit : x 6702 80
y 2419 40
z n. 24-25 m mpy

Löydöt : TYA 334:1-166, 178-291
Aikaisemmat löydöt : TYA 225:1-5
TYA 253:1-121
TYA 283:1-39, 63-83

Näytteet : TYA 334:167-177
Aikaisemmat näytteet : TYA 253:122-150
TYA 283:40-62, 84-86

Valokuvat : neg.numerot 2-35 ja 0-7

Kaivauskertomus : 12 sivua
33 liitettä
9 karttaliitettä
6 valokuvaliitettä
(valokuvaliitteet 1-2
on valokuvaluettelo)

lisäksi kertomukseen kuuluu

5 erillistä karttaa

Aikaisemmat tutkimukset :

Piikkiö, Huttala, Huttalanmäki

Inventointi ja koekaivaus
4.7. - 6.7. ja 28.7.1983

Ristiretkiaikaisen rakennuksen pohjan
kaivaus sekä sen ympäristön koe-
tutkimukset 6.8. - 14.9.1984

Rautakautisen asuinpaikan kaivaus
5.8. - 4.9.1985

Tutkimuskohde sijaitsee Piikkiön keskustassa, n. 900 m Piikkiön kirkosta itä-koilliseen. Turun ohikulkutien ja Turun - Helsingin tien välissä. Tutkimusalueen länsipuolella sijaitsee Piikkiön kunnanvirasto. (Karttaliite 1.)

Kesällä 1983 Huttalanmäen keskiosan kaakkoisrinteessä havaittiin rautakautiseksi tulkittu rakennuksen pohja. V. 1984 ja 1985 rakennuksen pohja sekä paikoitellen ympäristöä tutkittiin kaivauksin. Tutkimuksen tuloksena todettiin ajoitus vaikeaksi, varsinkin muinaisjäännöskompleksin eri osien suhteellinen kronologia. Löydöstön ja radiohiiliajoitusten perusteella esitettiin hypoteesina muinaisjäännökselle kaksivaiheista käyttöaikaa (rautakauden alku ja loppu). Muinaisjäännöskompleksin funktio jäi täysin arvailujen varaan.

Kesällä 1986 oli tarkoitus tutkia rakennuksen pihapiiriä laajemmin toiveena löytää muinaisjäännöskompleksin ajoitusta, rakennetta ja etenkin funktiota valottavaa aineistoa. Kaivausta suunniteltaessa uskottiin kuitenkin jäävän melko vähäiseksi. Aluksi näytti niin myös käyvän, kunnes odotta-matta maasta tuli esiin kuopanteita, jotka pian todettiin ruumishaudoiksi. Muinaisjäännösalueen funktiota koskeva ongelma sai näin uusia - ja yllättäviäkin - ulottuvuuksia.

Tutkimus tehtiin Piikkiön pitäjänhistoriatoimikunnan alaisuudessa. Kenttätöitä johti 9.6. - 7.7. Riitta Fischer FT Jukka Luodon toimiessa valvojana ja 8.7. - 11.7. Jukka Luoto itse. Piikkiön kunnan palkkaamina oli työssä kerrollaan 1-3 kaivajaa. Työvoiman suunniteltua vähäisempi määrä hidasti työskentelyä ja kutisti kaivetun alan varsin pieneksi.

V:n 1986 kaivauksessa kytettiin samaa kiintopistettä kuin edellisvuosina. Vaaituskojeen paikaksi valittiin edellisvuoden merkintöjen mukaan paikka, joka on n. 14 m pohjoiskoilliseen v:n 1986 kaivausalueen pohjoisnurkasta. Vaaituskojeen asema määriteltiin rakennuksen peruskiveen tussilla merkityn pisteen avulla: vaaitusluvuksi saatiin 245. Samasta kohdasta määritetty kaivausalueen kiintopisteen korkeus on 24,45 m mpy.

Tarkoituksena oli käyttää myös samaa koordinaatistoa kuin edellisvuosina. Apuna linjoja vedettäessä olivat v:n 1985 kaivausalueen reunaan jätetyt kolme maahan upotettua paalua, jotka kuuluivat luode-kaakkoissuuntaiseen koordinaattilinjaan. V:n 1986 tutkimusalueeksi valittiin aluksi 16 m²:n suuruinen v:n 1984 kaivausalueen etelä- ja koealue 1:n lounaispuolelle sekä v:n 1985 kaivausalueen kaakkoispuolelle jäävä alue, jolloin v:n 1984 kaivausalueen etelä- ja v:n 1986 kaivausalueen pohjoiskulma olisivat vastakkain. Jo ensimmäistä kerrosta kaivettaessa heräsi epäily, että ruudun h/4 koillislaita ja koealue 1:n lounaislaita olisivat n. 50 cm toistensa päällä. Seuraava kerros vahvisti epäilyn: selvästi rajautuva mustanruskea, löydötön maa oli täytemaata. Tämän vuoksi rajattiin kaivausalueen ulkopuolelle 50 cm:n levyinen kaistale ruudun h/4 koko koillislaidan pituudelta. (Vrt. tasokartat karttaliitteissä 3-4.) Koordinaattilinjat tarkastettiin useaan otteeseen, mutta syytä päällekkäisyyteen ei pystytty toteamaan. Myöhemmin verrattaessa v. 1985 piirrettyjä taso- ja leikkauskarttoja ja v:n 1986 vastaavia karttoja ja v:n 1986 vastaavia karttoja keskenään, voitiin

todeta näiden karttojen sopivan yhteen silloin, kun v:n 1986 kaivausalue siirrettiin tarkoitettulta paikaltaan puoli metriä koilliseen. V:n 1984 kaivausalueen eteläkulma ja v:n 1986 kaivausalueen pohjoiskulma menivät päällekkäin $0,25 \text{ m}^2$:n alalta ja vastaavasti v:n 1984 koealue 1 ja v:n 1986 kaivausalue $0,9 \text{ m}^2$:n alalta. Ensin mainittu päällekkäisyys ei tullut esille kaivaustilanteessa. V:n 1986 kirjainkoordinaatit eivät siis täysin vastaa edellisvuotisia, vaan ovat niistä 50 cm koilliseen. Yleiskartan merkinnät vastaavat tosiasiallista tilannetta. (Ks. karttaliite 2.)

Kaivaminen toteutettiin kauttaaltaan tasokaivauksena 6. kerroksen loppuun (taso 6) kerrosten paksuuden vaihdellessa n. 5-10 cm. Seuraava kerros kaivettiin n. 5 cm:n paksuudelta niiltä osin, missä saavutettiin keltainen hiekkamaa. Tämän jälkeen kaivettiin kuopanteita tasokaivauksena.

Valokuvadokumentointi oli sangen vaikeaa. Kaivausalueella ja sen ympäristössä oleva puusto sekä lähes koko kaivausajan jatkunut auringonpaiste aiheuttivat kaivauskohteeseen voimakkaan valojen ja varjojen kontrastin ja saivat maan näyttämään varsin kirjavalta, mikä paitsi teki valokuvaamisen turhaksi myös ajoittain vaikeutti maavärien havainnointia. Tasot 1-8 piirrettiin, samoin joitakin välitasoja yksityiskohdiltaan, sekä ruudun $i/4$ luoteisleikkaus, jossa oli tulisi-sija. Tason 8 jälkeen Jukka Luoto piirsi kaivamiltaan osilta löytökartat.

Mainittakoon jo tässä yhteydessä, että myöhemmässä vaiheessa paalutettiin 14 m puheena olevan kaivausalueen koillispuolelta toinen 16 m^2 :n alue, josta avattiin $2 \times 3 \text{ m}$:n alue ruutujen j/12 ja j/13 kohdalta (ks. karttaliite 2). Tarkoituksena oli tutkia rinnettä alaspäin kulkevaa kiveystä, joka näyttää ns. ylärinteen kivirivin jatkeelta. Heti turvetta lapiolla poistettaessa ruudusta j/12 löytyi kiviterä ja pala luuta (TYA 334:79-80). Tämä avattu alue jäi kuitenkin täysin kaivamatta työvoiman äkillisen vähenemisen vuoksi. Paljastettu kivikko peitettiin uudelleen turpeella.

Varsinainen tutkimusalue sijaitsee loivasti viettävässä kaakkoisrinteessä. Se oli puiden varjostamana kasvillisuudeltaan hyvin niukkaa, joten ohut turvekerros oli helppo poistaa las-toilla kaivaen. (Ks. valokuvaliite 6, kuva 6.) Muutamia iskoksia ja koristeettomia keramiikanpaloja lukuun ottamatta ei aluksi löytynyt mitään. Lähes koko kaivausalue oli väritään ja maalajiltaan samanlainen, kiviä oli tasaisesti eri puolilla eivätkä ne muodostaneet rakenteita. Ruudun $i/3$ pohjoisosasta n. 7 cm maanpinnasta (2. krs.) löytyi erinäisten hiilipalojen lisäksi pronssinappi (TYA 334:1) ja suunnilleen samasta syvyydestä ruudun $h/4$ kaakkoisreunasta rautanaula (TYA 334:2). Ruuduissa $i/3$ ja $h/3$ oli maa jonkin verran sekoittunutta, koskapa seuraavasta kerroksesta tuli esille vielä sininen lasinpala ja muutamia punasaviastianpaloja (TYA 334:87, 91 ja 98). Yksi punasaviastianpala löydettiin ruudun $i/3$ keskivaiheilla olleesta n. 30 cm:n laajuudesta hieman ympäristöään tummemmasta läikästä, joka ei näy tasokartoissa.

TULISIJA

Ruudun i/4 luoteislaidasta, vajaa 20 cm maanpinnasta (3. krs.) tuli esiin mustanruskea, halkaisijaltaan n. 20-30 cm:n suuruinen alue. Jo pari senttimetriä syvempänä se muuttui noki-seksi ja näytti jatkuvan luoteeseen kaivausalueen ulkopuolelle. Laajimmillaan nokimaan alue oli n. 50 cm:n läpimittainen (tasossa 4) ja kutistui sen jälkeen vähitellen, kunnes katosi tyystin n. 50 cm:n syvyydessä (7. krs.). Nokimaata reunustaneista kivistä osa oli selvästi kuumuuden rapauttamia. Tämän tulenpitopaikan ympärillä oli kulttuurimaata, paitsi sen koillispuolisella alueella hiekkaa.

Hiiltä esiintyi kaivausalueen koko syvyydeltä aina jonkin verran ja alueellisesti melko tasaisesti. Eniten sitä oli 3. kerroksessa ja pohjimmaisissa kerroksissa vähiten. Kuitenkin 4.-5. kerroksessa hiiltä oli selvästi eniten tulisijan ympäristössä ja itse tulisijassa. Tällaista selvää keskittymistä ei sen sijaan tapahtunut keramiikan suhteen. Yleisesti ottaen keramiikan esiintymisestä voidaan sanoa samaa kuin hiilen osalta. Keramiikan suhteellinen osuus kuitenkin väheni syvemmälle mentäessä.

Tulisijasta otettiin puuhiilinäyte (TYA 334:171) ja puunäyte (TYA 334:172) aivan tulisijan vierestä, sen itäpuolelta, kohdasta jossa oli osittain maatonut puuta syyt pystyasennossa (ks. karttaliite 3, tasot 4a ja 4).

V. 1985 kaivetun ruudun j/4 kaakkoislaidassa näkynyt nokima-alue liittyy mitä todennäköisimmin nyt esille tulleeseen tulisijaan.

HAUDAT

Koko kaivausalue huomioon ottaen maa alkoi kirjavoitua 3. kerroksesta lähtien, mutta maaperän kuivuudesta ja valaistusolosuhteista johtuen oli kokonaisuutta vaikea nähdä. Vasta 5. kerroksessa kulttuurimaan ja kiekkamaan rajakohtaan alkoi selvästi hahmottua hautakuopanteita (ks. karttaliite 3 ja valokuvaliite 3). Karttoissa esiintyvät maan värjäytymät ja aikaisempaa lukuisimmat naulalöydöt kuitenkin kertovat hautakuopanteiden alkaneen jo 4. kerroksesta eli maanpinnasta laskien n. 25 cm:n syvyydestä; syvimmillään hautojen pohjat saavutettiin n. 90 cm:n syvyydessä. Useiden yksittäisten hautojen varsinaisen hautakerrostuman paksuus ei ole tiedossa. Ylimalkaan eri hautauksien toisistaan erottaminen oli ajoittain työlästä, sillä hautoja oli tiheässä ja usein päällekkäin.

Yhtenäinen alue, jossa enin osa haudoista sijaitsi, peitti suuren osan ruudun i/3 länsipuoliskoaa, ruudun i/4 etelä- ja ruudun h/3 pohjoiskulman sekä ruudun h/4 lähes kokonaan. Tämän "pääalueen" lounais- ja eteläpuolella oli pieni, n. 0,5 m²:n kokoinen kuopanne. Samoin kaivausalueen ylä- eli luoteislaidan keskipaikkeilla ja ruudun i/4 länsiosassa oli erilliset kuopanteet. Kaikki mainitut alueet olivat aluksi kuitenkin yhtenäistä aluetta: kahden viimeksi mainitun kuopanteen ja "pääalueen" väliin on varmaankin ylemmissä kerroksissa sijoittunut hauta (ks. karttaliite 6, hauta L). Ainoastaan ruudun i/4 pohjoisnurkka (v:n 1984 kaivauksen

kanssa yhteinen alue) oli täysin vailla kuopanteista kertovia jälkiä. Vaikkei kaivausalueen lounaisosaan näyttänyt hahmotuvan yhtään kuopannetta, antavat eräät seikat viitteitä siitä, että näissäkin kaivausalueen osissa olisi saattanut olla hautauksia. Ensiksi: ruudun h/3 länsiosan likamaasta (3. krs.) löytyi rautanaula (TYA 334:3). Toiseksi: ruudun i/3 lounaisosassa oli harmaata ja tummaa, toisinaan savensekaista maata, josta löytyi hiili- ja keramiikkapaloja siinä missä muualtakin hautojen täytemaasta; lisäksi 6. kerroksesta löytyi naula tai sellaiseksi tulkittava rautaesine (TYA 334:20 ja 23). Kolmanneksi: samasta kerroksesta ruudun h/3 eteläosasta, tiiviistä kirjavasta savensekaisesta maasta löytyi vielä yksi naula (TYA 334:22). Viimeksi mainitun naulan kanta osoitti pohjoiseen. Jos oletetaan naulat lyödyn arkkuun ulkopuolelta, on tämän naulan eteläpuolella saattanut olla arkku. Toki on mahdollista, että nämä mainitut yksittäiset naulat ovat joutuneet löytöpaikoilleen muulla tavoin kuin arkun mukana, esimerkiksi maan sekoittumisen seurauksena vaikkapa jälkihautauksien yhteydessä.

Puheena olevassa kaivausalueen lounaisosassa, ruudun i/3 länsikulmausta lukuun ottamatta, oli tumman maan alla hiekamaakerros ja sitten taas likamaakerros - yksi edellä mainituista nauloista löytyi hiekan alta - ja lopuksi 7. kerroksen keskipaikkeilta lähtien koko lounainen laita oli hiekamaata. Vainajia olisi siis tähän haudattu selvästi kahdessa vaiheessa. Myös kaivausalueen keskellä olevalla yhtenäisellä hauta-alueella oli puhdasta maata, mutta vain paikoin ja yleensä melko ohuelti.

Yksittäisten hautojen suuntaa ja kokoa sekä hautojen lukumäärää on pyritty selvittämään niin maan laadun ja värin vaihtelun kuin löydöstön (löytösuhteet, -korkeudet jne.) avulla kirjallisia muistiinpanoja ja karttapiirroksia hyväksi käyttäen. Tämä työ on ollut hankala urakka eikä siinä ole kaikilta osin onnistuttu tyydyttävällä tavalla.

Vaikeutena on hautojen päällekkäisyys. Hautaukset on useimmiten pystytty erottamaan toisistaan, sen sijaan hautojen koon ja rajojen tulkinta on monessa tapauksessa epävarma. Arkunnaulojen löytöpaikat ja -asennot eivät suinkaan aina kerro mitään arkun sijainnista. Kuten keramiikka ja hiili, on osa nauloista ollut täytemaassa, sillä hautakuoppia on kaivettu niin lähekkäin, että uudet hautaukset ovat useasti rikkoneet vanhoja. Samasta syystä on muutamia pronssispiralleja koskeviin tulkintoihin suhtauduttava varauksin.

Seuraavassa hautojen esittelyssä jäävät äsken puheena olleet kaivausalueen lounaisosan mahdolliset haudat kokonaan tarkastelun ulkopuolelle. Kuvauksissa ei erikseen mainita täytemaasta löytyneitä hiili- ja keramiikkapaloja - niitähän oli kaikissa haudoissa - eikä rautanauvoja, elleivät ne selvästi kerro haudan rakenteesta. Naulat on esitelty omassa kartassaan (karttaliite 5, löytökartta 2). Tässä kaivauskertomuksessa haudat on merkitty aakkosten isoilla kirjaimilla (I-kirjainta ei ole käytetty), joissakin tapauksissa saman hautakuopan eri hautaukset tai vaikeasti rajattavat haudat on merkitty kirjaimen lisäksi numerolla (esim. A2).

Kymmenkunta neliometriä käsittävältä maakaistaleelta on yksilöity ainakin saman verran hautoja. Varmoina niistä

voidaan pitää 13 hautausta (A1, A2, B, C, D, E, F, G1, G2, H, J, K, L) ja jonkin verran tulkinnanvaraisia hautoja oli 3 (M, N, O). Haudat olivat länsi-itäsuuntaisia (ks. liite 1) ja vainajat oli haudattu niihin pää länteen päin. Hautojen sijainti, koko ja muoto on kuvattu erillisessä hautakartassa. Karttaan on liitetty v. 1985 tutkitusta alueesta se osa, josta löytyi kuopanteita. (Ks. karttaliite 6.) Nuo edellisvuonna esiin tulleet kuopanteet olivat ainakin tutkituilta osiltaan löydöttömiä hiiltä ja saviastianpaloja lukuun ottamatta. Sellaisina ne muistuttavat nyt tutkittuja esineettömiä hautoja. Esineellisistä hautauksista kaikki, joista yleensä voitiin tehdä päätelmiä vainajan sukupuolesta, todettiin naisten haudoiksi. Yksi haudoista tulkittiin lapsen haudaksi. Esineet ja pronssispiraalit on merkitty löytökarttaan 1 (karttaliite 5). Hautojen A, B ja C löydöt ovat sen lisäksi omissa kirjoissaan (karttaliitteet 7-9).

Haudat A1 ja A2 olivat päällekkäin, kuin kaksi hautausta samassa hautakuopassa. Niiden välissä oli kuitenkin puhdasta sora- ja savimaata. Molemmat vainajat ovat olleet naispuolisia.

Haudan A2 länsipäästä löytyi olkasolkina käytetty huonokunnon toinen hevosenkenkäsolkkipari (TYA 334:215-216). Haudan pohjoislaidalta löytyi kolme pronssikierukkätähteä. Niiden kaikkien alla oli hieman tekstiiliä. Yksi kierukkätähti (TYA 334:214), jossa oli lenkin muotoinen sakara, oli olkasolkien tasalla. Toinen samanmuotoinen tähti (TYA 334:213) oli siitä n. 25 cm jalkopäätä kohti ja tämän vieressä kolmas (TYA 334:212), erilainen, ja jälleen siitä 10 cm:n päässä ristikkäisin pronssispiraalein koristettu 2 cm:n mittainen kangastilkku (TYA 334:210). Nämä pronssikoristeet ovat ehkä kuuluneet vainajan peitoksi levitettyyn vaippaan, sen yläreunaan. Haudan toiselta puolelta tavatut, pölymäiseksi massaksi muuttuneet pronssispiraalit (TYA 334:217) lienevät koristaneet joko vaipan alareunaa tai toista lyhyttä sivua. Pronssikierukoin koristettu tilkku saattaisi olla peräisin esiliinastakin.

Haudan A1 pituus oli arviolta n. 160 cm tai jopa 180 cm. Sen löydöt ovat n. 4-5 cm syvempää kuin haudan A2 löydöt. Vainaja oli puettu ainakin pronssikierukkareunusteiseen esiliinaan (TYA 334:195-208). Esiliinan oikeasta yläkulmasta ei pölymäiseksi hajonneita spiraaleita saatu talteen. Esiliinan yläreunassa koristelu näyttää jotkuneen vain lyhyen matkaa molemmissa päissä. Haudan pohjoisseinämän ja pohjan jyrkästä taitteesta tuli vielä esiin kuopan savipohjalle pantuina leveäkilpinen hopeasormus ja kaksi pronssista hevosenkenkäsolkea (TYA 334:218-220). Toisen soljen pinnalta tavatut tekstiilijäänökset kertovat, että nämä esineet on kiedottu johonkin kankaaseen ennen hautakuoppaan asettamista. Ne eivät siis ole olleet arkussa, tosin ei ole aivan varmaa oliko vainajakaan. Spiraalien alapinnalla oli lahonnutta jätettä, joka on peräisin jostain hautakuopan pohjalle levitetystä aineesta. Ehkäpä vainajaa ei haudattu (puu)arkussa ja siksi hautaan tarvittiin pehmikettä, esimerkiksi jonkinlainen matto?

Haudan A1 länsipäässä (n. 25 cm päätyreunasta) oli anglo-saksilainen hopearaha (TYA 334:209). Kenties raha on ollut vainajan suussa tai se on kuulunut otsa- tai kaulakoristee-

seen. Se on myös voitu panna hautaan kukkarossa. Raha on saattanut olla myös haudan täyttemaassa, sillä se löytyi vähän esiliinaa korkeammalta.

Haudasta B, joka sijaitsi ruudussa h/4, voitiin kaivaa vain puolet, sillä jalkopää jäi v. 1984 tutkitun koealue l:n alle. Pääpuolestaan hauta oli runsaat 50 cm leveä ja leveni vielä hiukan kaivausalueen reunaa kohti. Haudassa oli runsaasti pronssikierukoita sekä useampia pronssiesineitä, mm. peräti neljä hevosenkenkä solkea. Tästäkin haudasta oli leposijan saanut nainen.

Haudan B vainajan pääkallosta oli jäljellä kaksi palaa leukaluuta ja joitakin hampaan katkelmia (TYA 334:232-234). Aivan leukaluiden pohjoispuolelta, hieman niitä ylempää oli tavattu pronssinen hevosenkenkäsolkki (TYA 334:77), jossa oli neulassa kiinni tekstiilijäänöksiä. Leukaluiden läheisyydestä löydettiin pronssispiraaleja ja pronssispiraalikuvioita (TYA 334:234a, 237, 239-241, 244-246), toisen leukaluun alta jopa spiraalein koristettua kangasta (TYA 334:242-243). Naisella on ollut päässään jonkinlainen päähine, huntu tai liina, jota on jäänyt kasvojen vasemman puoliskon alle pään ollessa kääntyneenä vasemmalle eli pohjois-koilliseen, ja kaulallaan yöriin sidottuna yksi anglosaksilainen ja yksi kiinnikkeellä varustettu arabialainen hopearaha (TYA 334:232 ja 235). Olkaskolkina hänellä on ollut pronssiset matalanuppiset hevosenkenkäsolkjet, joissa on leveäkantaiset neulat (TYA 334:222-223). Kolmas hevosenkenkäsolkki oli rinnan kohdalla (TYA 334:221). Se on luultavasti tarkoitettu vaipan kiinnittimeksi, mutta löytöasennostaan päätellen se on pantu irrallisena hautaan (ks. karttaliite 9). Jos kuitenkin ylempää löydetty solkki (TYA 334:77) oli vaipankiinnitin, tarvittiinko tämä kolmas solkki sulkemaan paidanrintamus vai ovatkohan kaikki neljä solkea kuuluneetkaan samalle vainajalle? Tätä kolmatta solkea vähän idempänä kulki rinnan yli poikittain useita pronssispiraaleita ketjuna. Tällaisia ketjuja on kaiketi ollut kaksi rinnakkain, mutta toinen niistä on hajonnut. Tällainen spiraalinauha on voinut myös olla kiinnitettynä kankaan reunaan. Haudan B löytösuhteet tuovat mieleen peplospuvun kaksinkerroin taitetun yläosan, jonka reunaa koristavat spiraalit. Spiraalinauha kääntyy rinnan kohdalta alas vartalon sivuja pitkin. Nämä jatkeet ovat voineet edelleen olla kankaan reunassa kiinni yhtä hyvin kuin roikkua ketjulaitteen tapaan vapaana, jolloin niiden päihin on varmasti ollut kiinnitettynä koristeriipuksia tai pieniä tarvekaluja.

Spiraalinauhan pohjoispuolelta löytyi rautaveitsi, jonka ruodon ympärillä oli vielä jäännöksiä puukahvasta (TYA 334:229). Löydettäessä veitsen terä oli koilliseen päin ja ruodon päässä oli reiällinen pronssilevy (TYA 334:225, ks. liite 2). Luultavasti veitsi on ollut ripustettuna tällaiseen levyyn. Veitsen eteläpuolella oli pronssikierukkatahti (TYA 334:261) rinnan ylittävän spiraalinauhan ja veistä kannattaneiden nauhojen kohtaamispaikassa (ks. liite 3). Spiraalinauhamuodostelman pronssikierukoiden samoin kuin yhden pään kohdalla olleen pronssikierukkakoristeisen tekstiilitilkun (TYA 334:243) alla oli lastumaista ainesta; spiraalinauhan kohdalla löytökerrostumassa oli lisäksi lahonnutta karvaa tai tekstiiliä. Haudan pohjalla ollut lastumainen aines lienee peräisin arkun pohjalaudoista ja karvamainen aines arkun pohjalle levitetystä taljasta tai kankaasta.

Myös hauta C näyttää olleen naisen hauta. Sen pääpuolesta tuli esiin yhdeksän erilaista lasihelmeä yhtenä rykelmänä (TYA 334:178-186). Ehkä ne ovat olleet pussissa tai kukkarossa. Helmien joukosta löytynyt keramiikanmuru (TYA 334:187) on luultavimminperäisin täytemaasta. Helmien pohjoispuolella oli kolme pronssista hevosenkenkäsolkea. Kaksi niistä löydettiin kiven alta toistensa päältä hautakerrostopohjalta (TYA 334:189-190). Alinna oli rullapäinen solki rullat alaspäin. Sen päällä oli vinoviivakoristeinen pyöreänuppinen solki nupit ylöspäin; tämän soljen yläpinta oli tekstiilijäännöksen peitossa. Kolmas, latteanuppinen ja uurrekoristeinen solki (TYA 334:188) löytyi yksinään hautakuopan pohjalta lahonneita jäännöksiä sisältäneestä kerroksesta. Solkien omituista asentoa on vaikea selittää. Jos vainaja olisi ollut kylkiasennossa kasvot pohjoiseen päin, päällekkäiset soljet olisivat olleet olkapäillä ja kolmas solki tarkoitettu esimerkiksi vaipan kiinnittimeksi. Yhden soljen päällä ollut tekstiilijäännös voi olla peräisin jostain vainajaa peittäneestä vaatteesta, mutta tässäkin haudassa on voinut olla solkia kiedottuna pakettiin, samaan tapaan kuin haudassa Al.

Haudan C soljista n. 60 cm haudan itä- eli jalkopäätä kohti tavattiin haudan pohjoislaidasta rautainen veitsi (TYA 334:75). Sen kanssa löydettiin puisen kahvan katkelma ja todennäköisesti tuppeen kuulunut vähäinen taitettu nahanpala, jossa oli rikkonainen pronssiniitti. Haudan pituudeksi arvioitiin 160-175 cm.

Kaivausalueen luoteisosassa sijainnut hauta D oli poikkeavasti suunnaltaan lounas - koillinen. Hautakuopan ääriviiva piiri selvä: hauta oli kooltaan n. 50 x 200 cm ja jatkui luoteeseen kaivausalueen ulkopuolelle. (valokuvaliite 5). V. 1985 kaivetun ruudun j/4 kuopanne lienee yhtä hautakuopan D kanssa. Haudan D keskiosasta ilmaantui kolme rautanaulaa, yksi 3. kerroksesta (TYA 334:4) ja kaksi 6. kerroksesta (TYA 334:19 ja 21). Naulojen asema on hieman outo, ellei tämä kuopanne sisällä useampia kuin yhden hautauksen. Tilaa useammalle pienelle haudalle olisi kyllä ollut. Kuopanteen pohja saavutettiin 75-80 cm:n syvyydessä. Kuopanteen yläpäättä on vaikeampi määritellä, mutta se lienee alkanut useimpien hautojen tapan tason 3 paikkeilla, n. 20 cm:n syvyydessä. Hautakuoppa oli siis melko syvä, 55-60 cm. Haudan koillisosan rikkoi kivetty tulisija 3.-7. kerroksessa. Tulisijan itäpuolelta 6. kerroksesta löytyi vinosuunnikkaan muotoinen kiviesine, joka on mahdollisesti pelinappula (TYA 334:24). Kuopanteen lounaisosasta melko läheltä maanpintaa ilmestyi pronssinappi (TYA 334:1). Se tuskin löytyi alkuperäiseltä paikaltaan, joka jää tuntemattomaksi.

Hauta E on kokonsa puolesta ollut selvästikin lapsen hauta. Se sijaitsi hauta-alueen eteläosassa. Hauta oli n. 20 cm paksu päättyen 5. kerroksessa. Aluksi se erottui soikeana, likimain suorakulmaisena (50-60 x 100 cm) kuopanteena, mutta syvemmällä se kapeni länsiosastaa 20-40 cm:n levyiseksi, itäpäästään pullistuvaksi alueeksi.

Haudan F löydöt on tehty pääasiassa 7. kerroksesta, jonkin verran myös 8. kerroksesta. Haudan länsipäästä, kivien välistä, paljastui pala luuta (TYA 334:43) ja n. 10 cm sen koillispuolelta sekä ala- että yläleuan hampaita (TYA 334:35

ja 52). Pään kohdalla maa oli tummaa ja tahmeaa. Hampaiden edestä, siis leuan kohdalta, tuli esiin pronssinen hevosenkenkäsolki (TYA 334:53), jonka neulassa on pitkittäisura (ks. valokuvaliite 4). Runsas 20 cm tästä etelä-kaakkoon löytyi toinen, vähän suurempi hevosenkenkäsolki, jonka neula taas oli rautaa ja pahasti ruosteessa (TYA 334:42, valokuvaliite 4). Rautaneulaisen soljen alapinnalla oli tekstiilijäännöksiä, joista suuri osa ruosteen kovettamia. Molempien solkien alta saatiin talteen toistaiseksi tunnistamatonta vaaleaa, haurasta lastumaista ainetta (TYA 334:42). Kokopronssisen soljen yhteydessä sitä oli vain vähän. Enemmän sitä oli rautaneulaisen soljen alla, jossa se kaartui soljen kaaren mukaisesti. Molemmat hevosenkenkäsoljet ovat saattaneet olla olkasolkia. Tuntuu kuitenkin uskottavammalta, että pienempi, kokopronssinen solki olisi ollut vasemmalla olkapäällä mekkoa kannattamassa ja rautaneulainen solki olisi ollut vaipan kiinnitin.

Pään kohdalla (=hampaiden ympäristössä) oli useita pronssi-spiraaleita, joista ainakin enemmistö oli peräisin päätä verhonneesta vaatekappaleesta. Osa pronssikoristeita löytyi pään alta. Vainaja makasi haudassa kasvot pohjois-koilliseen. Tässä asemossa oli posken alle jäänyt pronssikierukkätähti tai -ruusuke (TYA 334:63), jonka katkelma löytyi hampaiden luoteispuolelta, suunnilleen poskipään tai ohimon kohdalta. Toinen spiraalikoristeen katkelma oli aivan hammasrivistön lounaispäässä melkein hampaiden välissä (TYA 334:38). Koriste oli varmaankin ollut painautuneena poskea vasten.

Pään takana, takaraivon kohdalla, oli toinen spiraalikeskitelmä. Täältä löytyi vain yksittäisiä kierukoita, ei kuvio-muodostelmia. Heti hammasrivin lounais- ja eteläpuolelta tuli esiin levymäinen maapaakku, joka sisälsi mm. tekstiilijäännöksiä, nyöriä, pronssikierukkakuviota ja alimmaisena puuta. Tässä isossa paakussa oli kymmenkunta riipuksenmalista spiraalikuviota. Lisäksi saatiin talteen pienempiä vastaavanlaisia paakkuja, joista ainakin yhdessä oli puuhun kiinnittyneenä tekstiiliä ja spiraalikuviota. Tämä löytö (TYA 334:78) muistutti paljon Perniön Yliskylästä löydettyä otsakoristetta. Löytöä ei voitu yksityiskohtaisemmin tarkastella, koska se oli sekavana mytynä. Tästä samasta kohdasta otettiin talteen puulastu (TYA 334:174, ks. myös valokuvaliite 4), joka todettiin myöhemmin mikroskooppisessa tarkastuksessa puulajiltaan kuuseksi. Jos vainaja ei ole maannut arkussa, niin ainakin jonkinlaisen puurakenteen päällä. Mainitun puunäytteen lisäksi otettiin aivan vierestä toinen näyt, joka sisälsi paitsi puuta, mahdollisesti myös luuta ja tekstiilikuituja tai karvoja (TYA 334:175).

Edelleen haudasta F, rinnan korkeudelta löytyi muutama pronssispiraali (TYA 334:54-56). Mihin vaatekappaleeseen ne ovat kuuluneet, on vaikea sanoa: vaippaan, mekkoon vai kentiespähineeseen. Rautaneulaisesta soljesta n. 40 cm itään, suunnilleen lantion kohdalla, oli pari yksittäistä spiraalia (TYA 334:50) ja niistä vielä n. 20 cm:n päässä pikkuspiraaleista koottu tähtikuvio (TYA 334:60), josta taas 20 cm:n päässä tuli spiraalin alta esiin osittai maatonutta sääriluuta (TYA 334:46 ja 177). "Säären" eteläpuolella oli kangaspalan päällä lyhyistä spiraaleista koottu nauhamainen pronssikierukkakoristeen katkelma. Sen päällä oli kerros lahonnutta orgaanista jätettä, ehkä karvoja tai tekstiiliä (TYA 334:44). Nauhamaisen koristeen katkelman vieressä oli

nyöriin tai lankaan pujotettuna muutamia lyhyitä spiraaleja ja samaan kokonaisuuteen kuuluvia irrallisia spiraaleja (TYA 334:48). Sääriluun toiselta puolelta, haudan pohjoisreunasta löytyi pieni paakku, jossa oli alinna puuta, sitten viuhkamainen spiraalikoriste ja päällimmäisenä vielä tekstiiliä (TYA 334:49). Tämä spiraalikuvio on koristanut joko esiliinan tai vaipan kulmaa.

Hauta G1 sijaitsi ruudun $i/4$ koillislaidalla, jonka yli se myös jatkui. Haudan pituudesta enimmillään n. 120 cm oli ruudun $i/4$ puolella. Hauta oli melko leveä, n. 65 cm, mutta oli sillä syvyyttäkin: maanpinnasta hautakuopan pohjaan oli liki 90 cm, mutta varsinaisesti hautakuoppa oli vain n. 70 cm:n syvyinen. Haudan länsipäästä tavattiin yksinäinen, tämän haudan ainoa, pronssispiraalikuvion katkelma. Se muodostui kolmesta langan yhdistämästä spiraalista, joista keskimäinen oli kierretty lenkille. Se kuulune vaipan tai viitan reuna-koristeeseen.

Hauta G2 oli välittömästi haudan G1 eteläpuolella. Tästä haudasta vain pieni osa oli kaivausalueen puolella. Hautakuoppa alkoi vasta hiekkamaan alta 7. kerroksesta eikä se ulottunut yhtä syväälle kuin hauta G1, näinpä sen syvyydeksi jäi n. 25 cm. Hautojen G1 ja G2 väliin jäi eräänlainen valli (n. 20 cm leveä) siten, että hauta G2 näytti kapenevan alaspäin. Koealue 1:n länsikulmaa vasten oli kaivausalueella hiekkamaakieleke. Sen eteläpuolella oli maassa varjostuma, joka kaartti hiekkamaan alla. Varjostuman voisi tulkita haudan G2 osaksi. Siinä tapauksessa hauta G2 on ollut puhtaaksi tulkittu hiekan peittämä.

Hauta H paljastui myös hiekkamaan alta (4. kerroksessa). Se oli kaivausalueen itäkulmassa ja jatkui tutkimusalueen ulkopuolelle. Tästä haudasta näyttäisi olevan peräisin vain rautainen veitsi (TYA 334:30), jonka luisesta (?) kahvasta oli vielä pala pronssiniitillä veitsessä kiinni. Veitsi löydettiin haudan pohjoisreunalta terä itään päin.

Haudaksi J nimitetään hautojen A ja B väliin jäävää aluetta. Haudalle on saatu kooksi n. 55 x 160 cm olettamalla sen eteläpuoliskosta löytyneen veitsen olleen vyötärön tuntumassa. Löydettäessä rautaisen veitsen (TYA 334:74) terä osoitti itään. Veitsen puukahvaa oli vielä jäljellä ja sitä oli koristettu pronssilangalla lankaa punomalla ja kahvan ympäri kiertämällä (ks. liite 2). Veitsen kärjen kohdalta löytyi pronssinen puukontupen kenkään, joka oli valmistettu taivutetusta pronssilevystä ja kiinnitetty tuppeen pronssiniitein. Tuppi on ollut nahkaa, koskapa taitetun pronssin välissä oli kaksinkertainen nahanpala. Tästä haudasta saataisi olla myös 6 cm pitkä ja n. 1 cm leveä pronssispiraalinauhan katkelma (TYA 334:69). Sen löytöpaikka sijoittui lähelle haudan J jalkopäätä. Nauhan pätkä on kaiketi kuulunut viita tai vaipan koristeisiin. Ehkä tämäkin vainaja oli peitelty tällaisella vaatekappaleella.

Hauta K on kaivausalueella näkyvissä suunnilleen yhtä laajalti kuin sen viereinen hauta B, jonka tavoin myös hauta K häviää koealue 1:n alle. Haudasta saatiin kaksi hammasta (TYA 334:47) ja luuhenki (TYA 334:45), joka löytösuhteiden perusteella on hyvinkin voinut riippua vainajan kaulalla, sekä lisäksi pronssispiraaleja. Spiraalit ovat löytöpaikasta päätellen olleet koristamassa vaipan lyhyen sivun

reunaa (spiraalit TYA 334:68 ja 70), joten tässäkin haudassa näyttää vaippa olleen vainajan peitteenä.

Haudasta L ei ole löytöjä. Sen hahmo on nähtävissä tasoa 4 kuvaavassa kartassa. Syvemmällä haudan alue vähitellen hävisi hiekkaan. (Vrt. karttaliit 3.)

Hauta M oli kaivausalueen itänurkassa, haudan B eteläosan, haudan H pohjoisosan ja haudan J kaakkoiskulman päällä. Hauta M onkin luultavimmin näitä mainittuja hautoja nuorempi. Melko korkealta, kaivausalueen kaakkoisseinämästä tavattiin pystystä asennosta taltta tai talttamainen rautaesine (TYA 334:59), jonka varsiosassa oli puunsyitä poikittain talttaan nähden. Taltan pysty asento tuntuu hauta-antimelle epätavalliselta eikä sille ole löydetty tyydyttävää selitystä. Mikäli esine on pantu maahan hautaamisen yhteydessä ja sitä pidetään nimenomaan miehen työkaluna, voitaisiin tämä hauta tulkita miehen haudaksi.

Haudat N ja O on hahmoteltu naulatöytöjen ja maahavaintojen perusteella. Hauta N sijaitsi välittömästi haudan M pohjoispuolella, etupäässä haudan B yläpuolella (naulat TYA 334:7-8). Hauta O oli useiden hautojen kanssa päällekkäinen. Sen keskikohta osui hautojen A ja C väliin ja pääpuoli haudan C kohdalle (naulat TYA 334:13 ja 16, ehkä myös 27).

LOPPUPÄÄTELMIÄ

Tutkituista haudoista viisi on naisten hautoja (haudat A1, A2, B, C ja F); lisäksi epävarmoja naisten hautoja on kolme (haudat H, J ja K). Yhtään varmaa miehen hautaa ei löytynyt, ainoa epävarma mahdollisuus sellaiseksi on hauta M. Yksi kuopanne, hauta E, tulkittiin kokonsa vuoksi lapsen haudaksi. Täysin esineettömiä hautauksia laskettiin yhteensä neljä (haudat E, G2, L, N ja O), lisäksi saattaa hauta M myös kuulua näihin. Kahden haudan, D ja G1, löydöt eivät kertoneet vainajista mitään.

Esinelöytöjen perusteella Huttalan kalmisto ajoittuu ristise retkiaikaan. Hautojen suhteellisesta kronologiasta voidaan sanoa vain vähän. Löytökorkeuksien mukaan ovat haudat L, M ja N, mahdollisesti myös hauta E, muita nuorempia. Vastavasti hauta A1 on hautaa A2 vanhempi.

Kalmiston laajuutta on vaikea arvioida. V:n 1985 kaivausalueelta esiin tulleet kuopanteet näyttävät liittyvän nyt löydettyyn kalmistoon. Molemmissa tapauksissa kuopanteiden suunta on sama. Hauta D ruuduissa i/3 ja i/4 on varmasti samaa kuopannetta kuin ruudun j/4 kaakkoislaidassa ollut kuopanne. Kalmisto näyttää siis jatkuvan jonkin verran v:n 1986 kaivausalueelta luoteeseen. Varmaa on se, että kalmisto jatkuu itään ja koilliseen, epävarmaa sen sijaan, mutta silti mahdollista, löytyykö hautoja myös lännestä, lounaasta tai etelästä. Kaivausalueen lounais- ja eteläosistahan tavattiin joitakin rautanauvoja ja likaista maata. Pohjoiseen laajenevasta kalmistosta ei sen sijaan ollut havaittavissa merkkejä. Jos hautauksia on tehty nyt kaivetun alueen pohjoispuolelle, ne ovat jääneet rakennuksen alle.

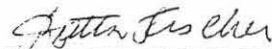
V:n 1984 kaivauskertomuksen mukaan rakennuksen kiviperustuksen alla oli kuopanteita. Ne ovat tietysti voineet olla hautoja, mutta toisaalta se ei tunnu kovin todennäköiseltä, koska niitä ei ollut sillä puolella rakennusta, missä nyt löydetyt haudat sijaitisivat. Kalmiston ja rakennuksen suhteiden arvioimismahdollisuuksia heikentää se, ettei rakennuksen pohjaa tutkittu v. 1984 kauttaaltaan.

Muinaisjäännöskompleksin käytöstä voidaan esittää monenlaisia hypoteeseja. - kivistä on saattanut olla kalmiston aita, rakennuksella on saattanut olla osansa hautauskäytännössä jne. - ne kaikki jäävät kuitenkin pelkäksi arvailuksi. Kaivauksessa ei nyt ilmennyt mitään sellaista, mikä selvittäisi rakennuksen jäännöksen ja hautojen keskinäistä suhdetta. Hautojen löytyminen ei selkeyttänyt muinaisjäännöskompleksin funktiota, vaan ainoastaan vahvisti paikan olleen käytössä ristiretkijällä - ainakin kalmistona.

Turussa 3.4.1987

Jukka Luoto

Riitta Fischer

HAUTOJEN ILMANSUUNNAT

Kaivauksissa paljastuneiden hautojen tosiasiallisten ilman-suuntien määrittämiseksi mitattiin tutkitun alueen luoteis-(ylä)reunan suunta. Se muodostaa 48° l' :n suuruisen kulman sen linjan kanssa, joka kulkee Pohtionvuoren kolmiomittaus-tornin ja sen korkeusvaaituspultin kautta, joka sijaitsee Makarlanojan yli kulkevalla rautatiesillalla.

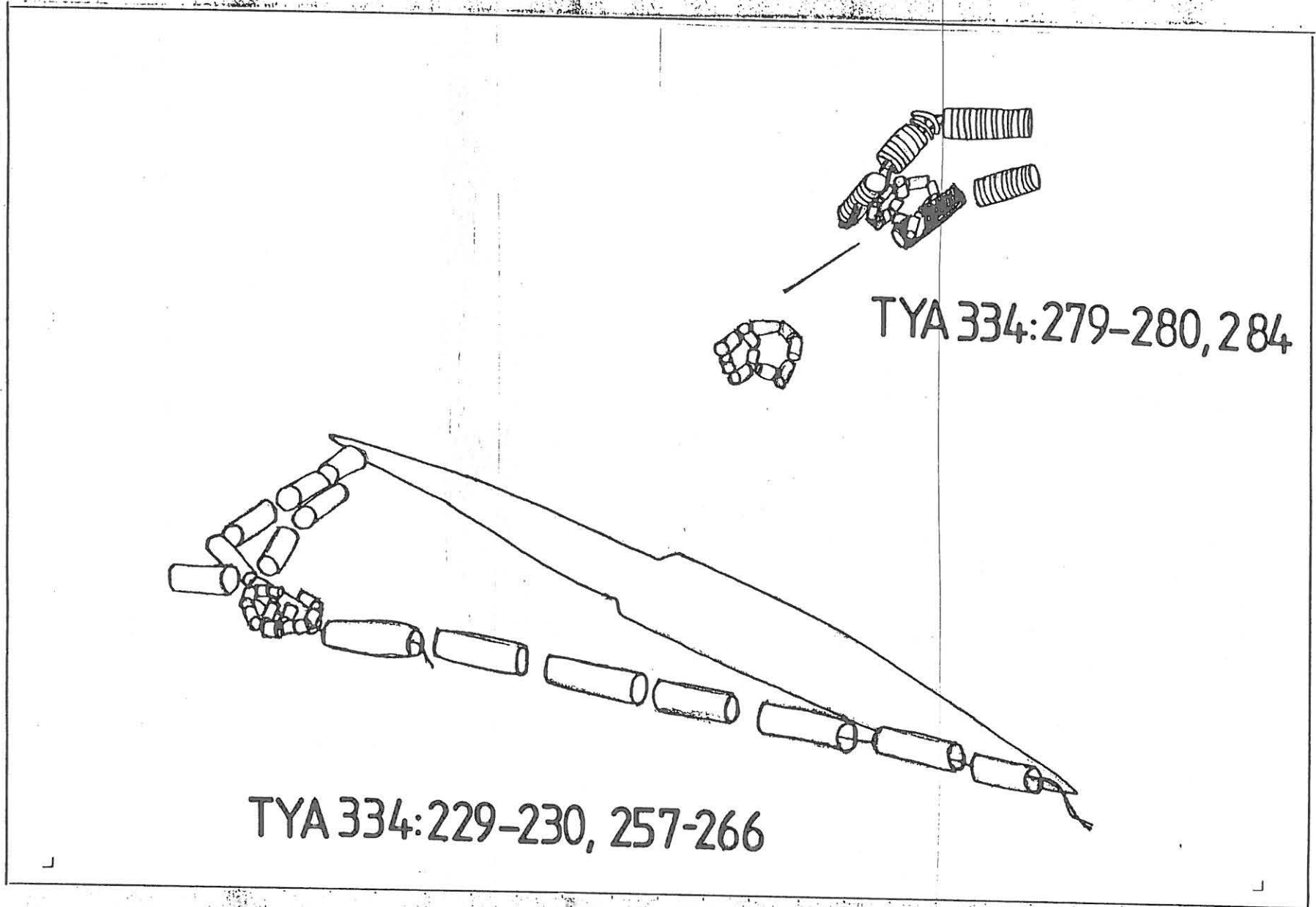
Koska viimeksi mainitun pultin koordinaatteja ei ole koskaan mitattu, kaivausruduston tarkka suunta ei ole tällä hetkellä tiedossa. Se on kuitenkin laskettavissa mittaamalla ko. kiintopisteiden välinen suunta.

TYA 334:74 MK 1:1

TYA 334:225 MK 1:1

TYA 334:279-280, 284

TYA 334:229-230, 257-266

VALOKUVALUETTELO

Rulla 1

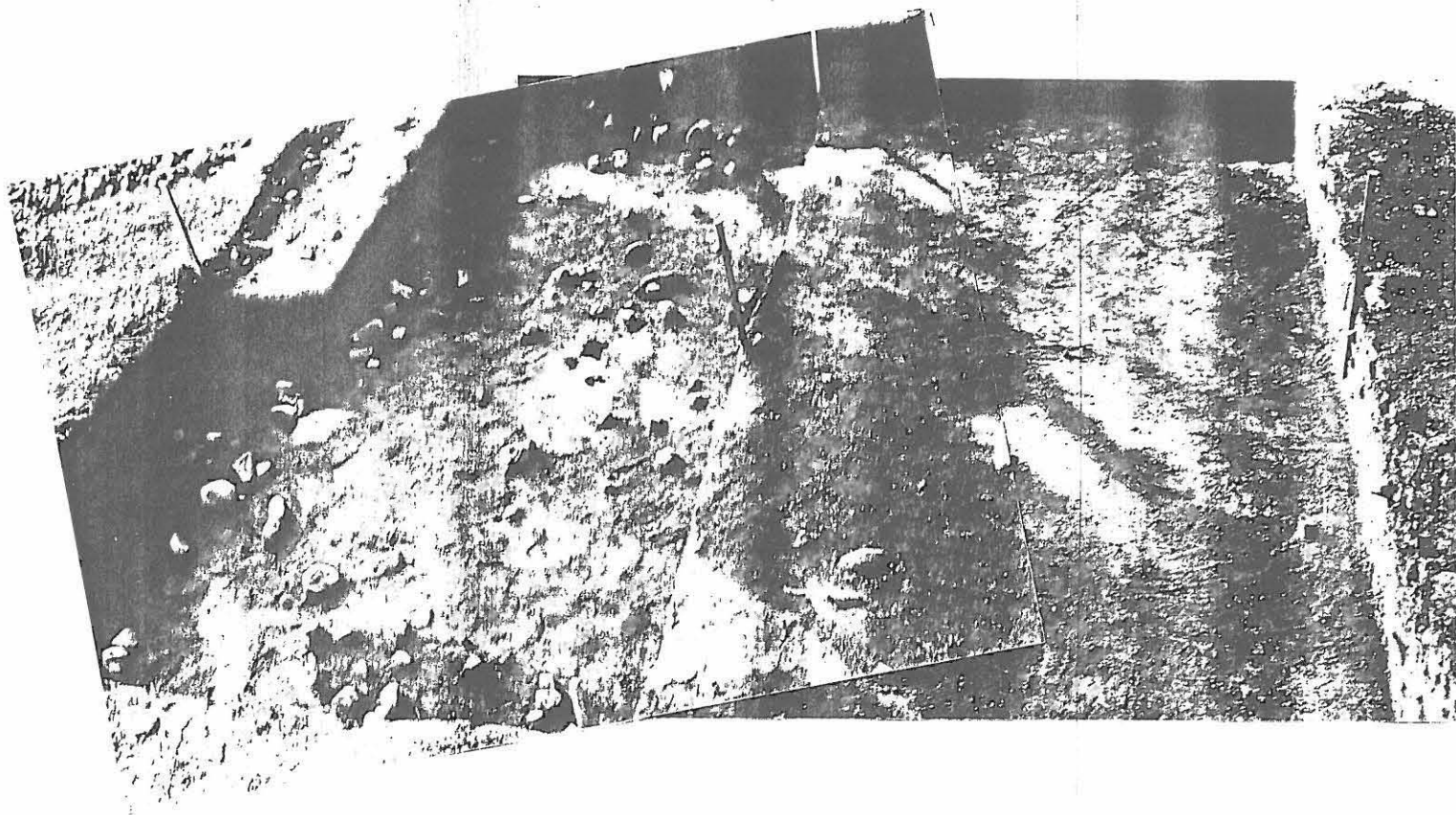
- neg. 2. Ruudut h/3 ja h/4, taso 2, kuvattuna lounaasta.
 3. Ruudut i/3 ja i/4, taso 2, kuvattuna lounaasta.
 4. Ruudut h/4 ja i/4, taso 3, kuvattuna kaakosta.
 5. Ruutu i/3, taso 3, kuvattuna koillisesta.
 6. Ruutu h/3, taso 3, kuvattuna koillisesta.
 7. Rinnettä alaspäin kulkevaa kivikkoa paalutettuna ennen ruutujen j/12 ja j/13 avaamista, kuv. etelästä.
 8. Ruudun i/4 luoteislaidassa oleva tulisija, taso 4a, kuvattuna etelästä.
 9. Ruudun i/4 luoteislaidan tulisija, taso 4a, kuv. kaakosta.
 10. Ruutu i/4, taso 4, kuvattuna koillisesta.
 11. Ruutu h/4, taso 4, kuvattuna koillisesta.
 12. Ruudun i/4 luoteislaidan tulisija, taso 4, kuv. ylhäältä.
 13. Ruudun i/4 luoteislaidan tulisija, taso 4, kuv. etelästä.
 14. Ruudut i/3 ja h/3, taso 4, kuv. luoteesta yläviistosta.
 15. Ruudut i/4 ja h/4, taso 5, kuv. länsi-luoteesta yläviistosta.
 16. Ruudut i/3 ja h/3, taso 5a, kuv. luoteesta yläviistosta.
 17. Ruudun i/4 luoteislaidan tulisija, taso 5, kuv. ylhäältä.
 18. Ruudun i/4 luoteislaidan tulisija, taso 5, kuv. etelästä.
 19. Ruudut i/3 ja h/3, taso 5, kuv. luoteesta yläviistosta.
 20. Ruudut i/3 ja h/3, 2-3 cm tasosta 5 alaspäin, kuvattuna luoteesta yläviistosta.
 21. Ruudut i/4 ja h/4, taso 6, kuv. lännestä yläviistosta.
 22. Ruudut i/3 ja h/3, taso 6, kuv. luoteesta yläviistosta.
 23. Ruutu i/3, taso 6, kuvattuna kaakosta. Ruudun länsikulmassa (ylävasemmalla) näkyy tiivis kivi-savimaapakkaus.
 24. Työkuva, kuv. länsiluoteesta yläviistosta. Edessä hauta D, keskellä A ja C (osin tasossa 6, osin tasossa 7), takana nurkassa mm. hauta B (tasossa 7).
 25. Hauta D kaivettuna tasoon 7, kuvattuna koillisesta.
 26. Hauta D kaivettuna tasoon 7, kuvattuna idästä.
 27. Hauta F (ruudun i/4 eteläkulma), 7. krs., kuv. ylhäältä. Keskellä osa hampaistoa (TYA 334:35), kivien välissä tummaa tahmeaa maata.
 28. Hauta F (ruudun i/4 eteläkulma), 7. krs., kuv. ylhäältä. Oikealla pronssinen hevosenkenkäsolkki, neula rautaa (TYA 334:42), soljen alla mm. tekstiilijäänöksiä. Vasemmalla palapuuta (TYA 334:174).
 29. Sama kuin edellä.
 30. Hauta F (ruudun i/4 eteläkulma), 7. krs., kuv. kaakosta yläviistosta. Osa hampaistoa (TYA 334:52) ja pronssinen hevosenkenkäsolkki (TYA 334:53), kivien välissä tummaa tahmeaa maata.
 31. Ruudun h/4 kaakkoisseinä, ruutu tasossa 7, kuv. luoteesta.
 32. Ruudun i/4 luoteisseinä, kuv. kaakosta. Edessä hauta D.
 33. Ruudun i/3 luoteisseinä, kuv. kaakosta. Edessä hauta D.
 34. Ruuduissa i/4 ja h/4 (vasemmalla) haudat kaivettu tasoon 7, kuvattuna länsi-luoteesta.
 35. Mm. haudat F, B ja C ruutujen i/4 ja h/4 puolella tasossa 7, takana hauta G, kuvattuna etelästä.

Rulla 2

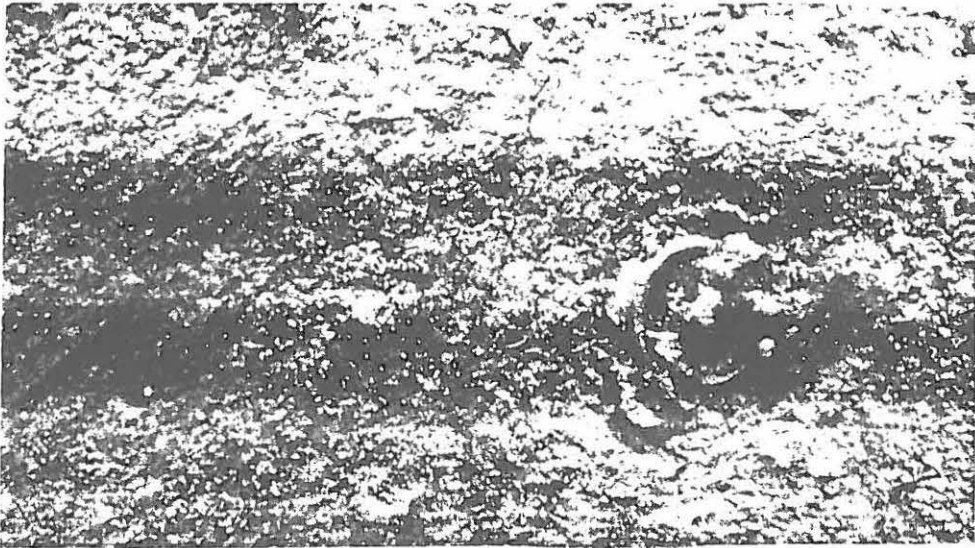
- neg.0. Ympäristökuva Huttalanmäeltä itä-kaakkoon, taustalla Huttalan linnavuori.
3. Edessä haudat A ja C, takana kaivetaan hautaa B, kuvattuna länsi-lounaasta.
 4. Ruutujen i/3 ja i/4 luoteisleikkaus hautakuopan D kohdalta, kaakosta kuvattuna.
 5. Ruudun h/4 kaakkoisseinämää hautojen kohdalta, kuv. luoteesta
 6. Yleiskuva kaivausalueesta, kuvattuna pohjoisesta. Edessä v. 1984 kaivetun rakennuksen perustukset.
 7. Sama kuin edellä.

Valokuvaliitteissä 3-6 olevien valokuvaposiitiviennegatiivinumerot:

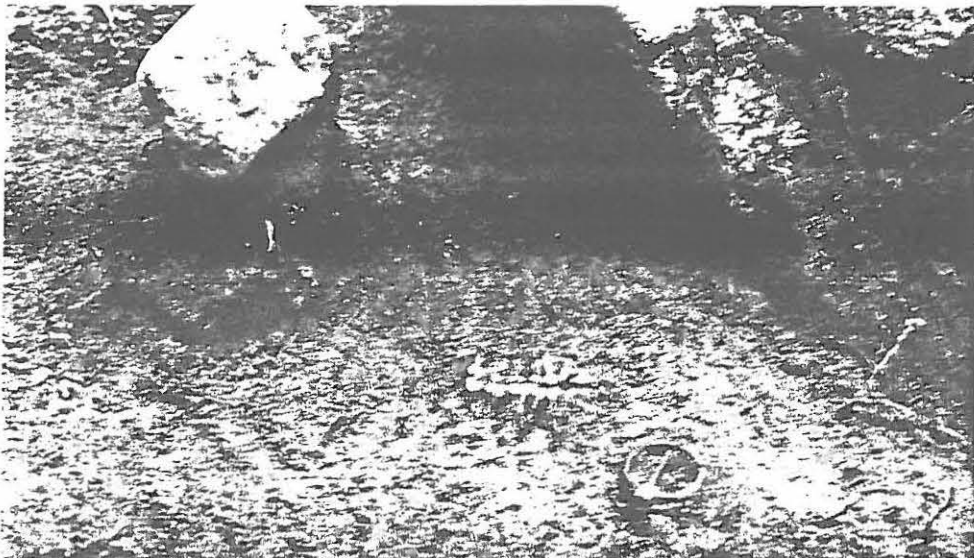
kuvan n:o	negatiivin n:o
1.	20 ja 21 (rulla 1)
2.	29
3.	30
4.	32 ja 33
5.	31
6.	6 (rulla 2)

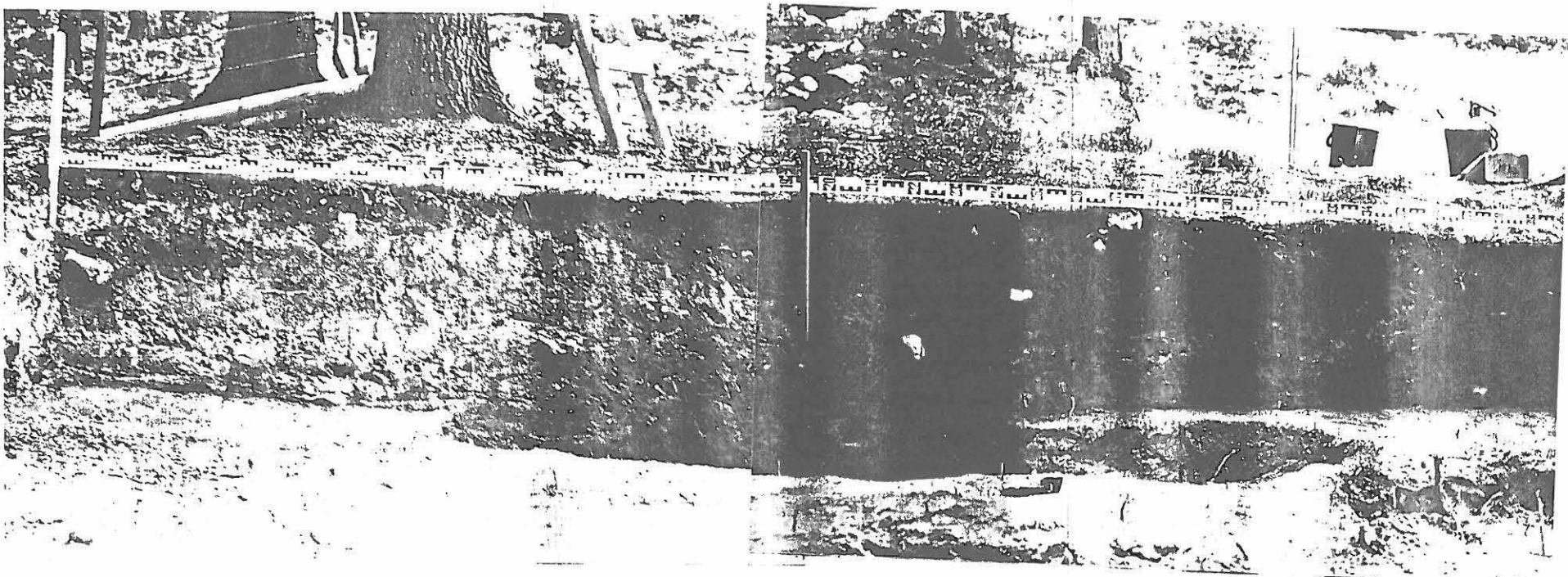
1. Ruudut $i/3$ ja $h/3$ (oikealla) kaivettuna 2-3 cm tasosta 5 alaspäin, ruudut $i/4$ ja $h/4$ tasossa 6. Kuvattu länsi-luoteesta. Hautojen hahmot näkyvissä heikosti huonon valaistuksen vuoksi.

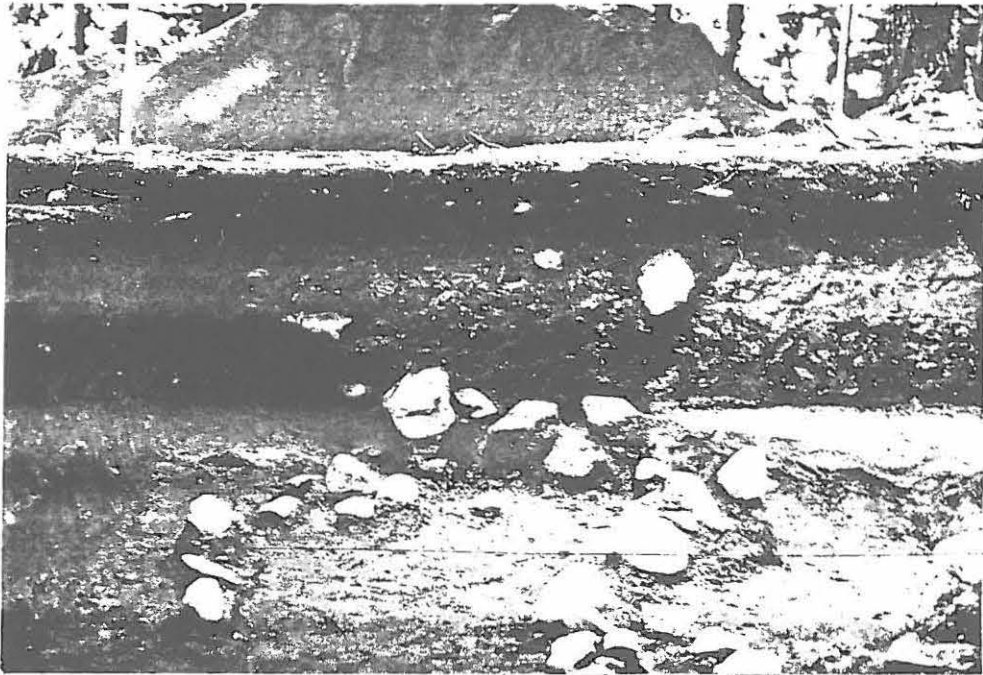
2. Haudasta F löytyivät rautaneulainen hevosenkenkäsolki (TYA 334:42) ja kuvan vasemmassa laidassa näkyvä palanen puuta (TYA 334:174). Kuvattu ylhäältä.

3. Haudasta F löytyivät myös lähes täydellinen hammaskalusto (TYA 334:35 ja 52) ja toinenkin pronssinen hevosenkenkäsolki (TYA 334:53). Kivien välissä, pään kohdalla, maa oli tummaa ja tahmeaa. Kuvattu kaakosta yläviistosta.

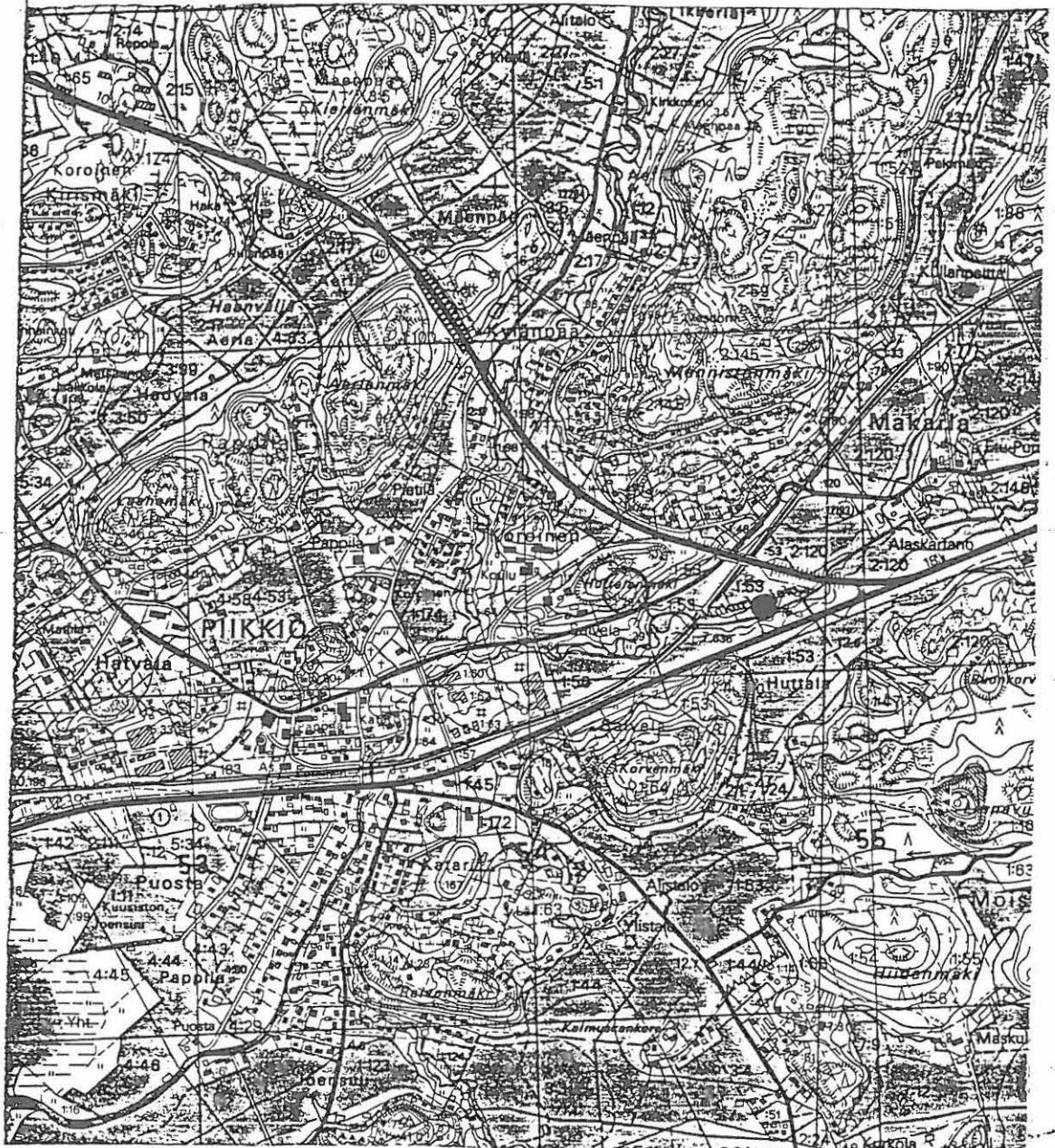
4 Ruutujen i/3 ja i/4 luoteisseinä kuvattuna kaakosta.
Edessä hautakuoppa D.

5. Ruudun h/4 kaakkoisseinämää kuvattuna luoteesta.
Haudat kaivettu tasoon 7.

6. Yleiskuva kaivausalueelle. Kuvasta näkyy paikan niukka aluskasvillisuus. Edessä v. 1984 tutkitun rakennuksen perustukset. Kuvattu pohjoisesta.

PIIKKIÖ, HUTTALA, HUTTALANMÄKI 1986

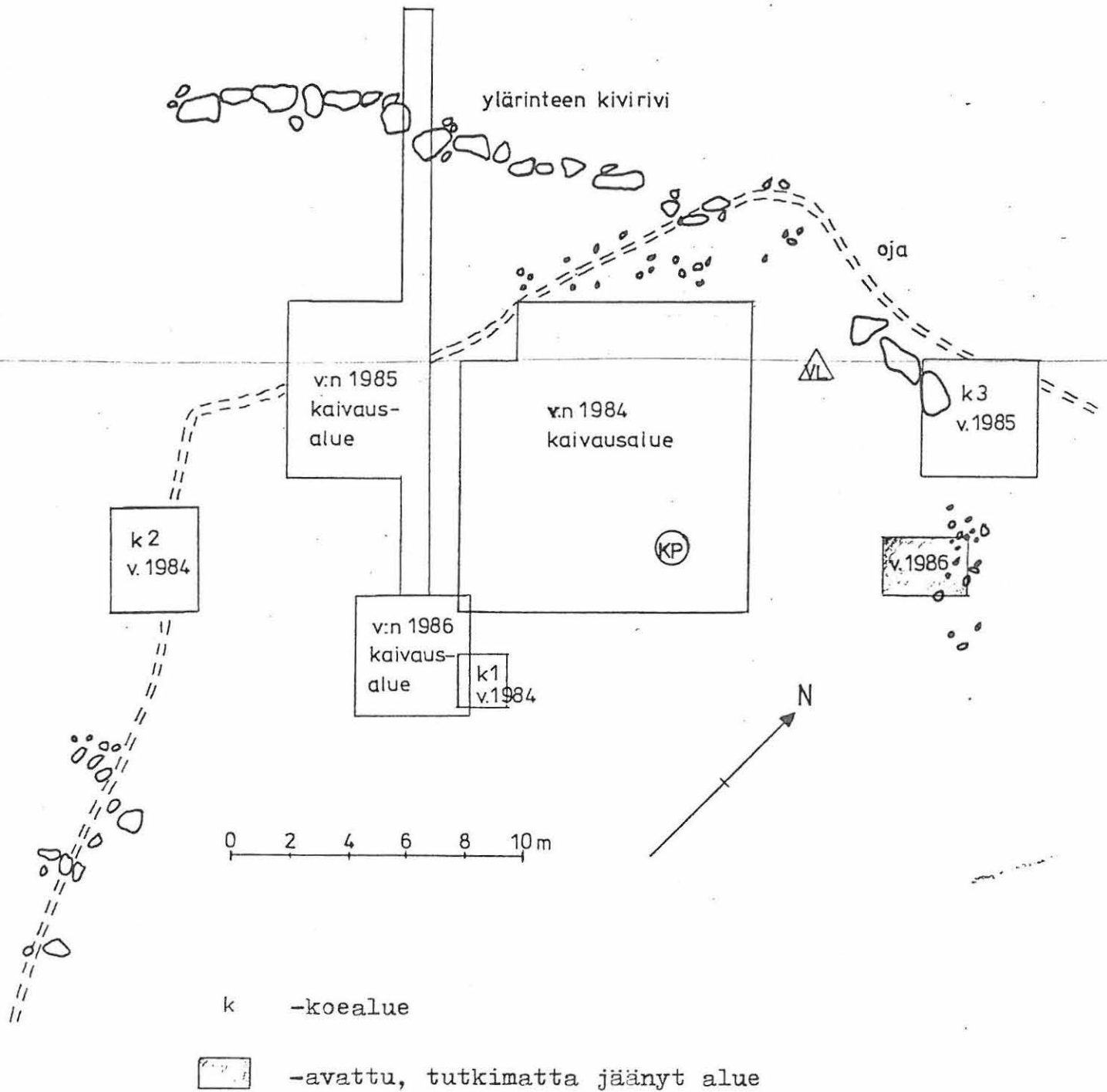
OTE PERUSKARTASTA 2021 03

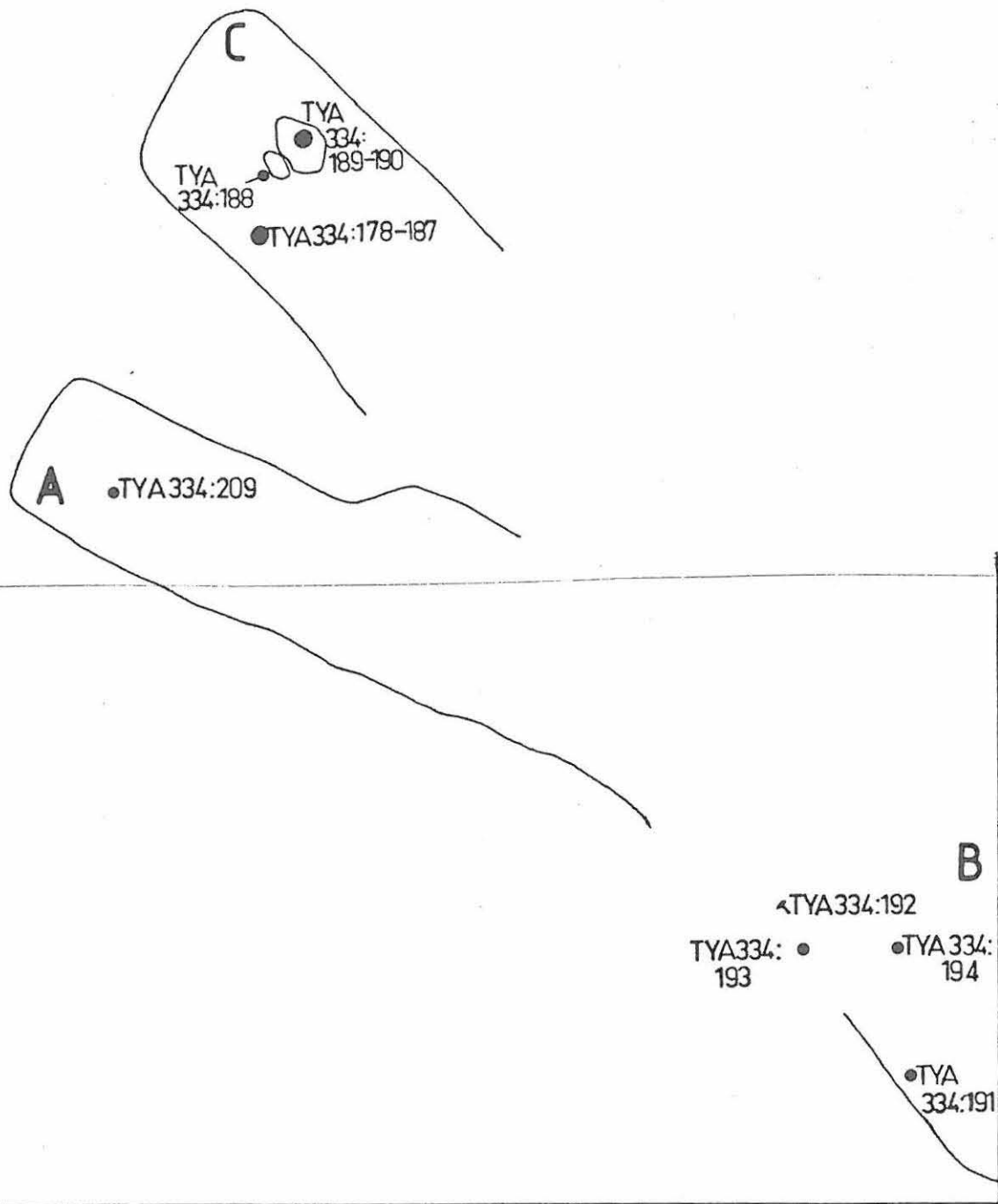
MK 1:20 000

tutkimusalue merkitty ympyrällä

saviastianpalan TYA 334:291 löytöpaikka merkitty
mustalla pisteellä

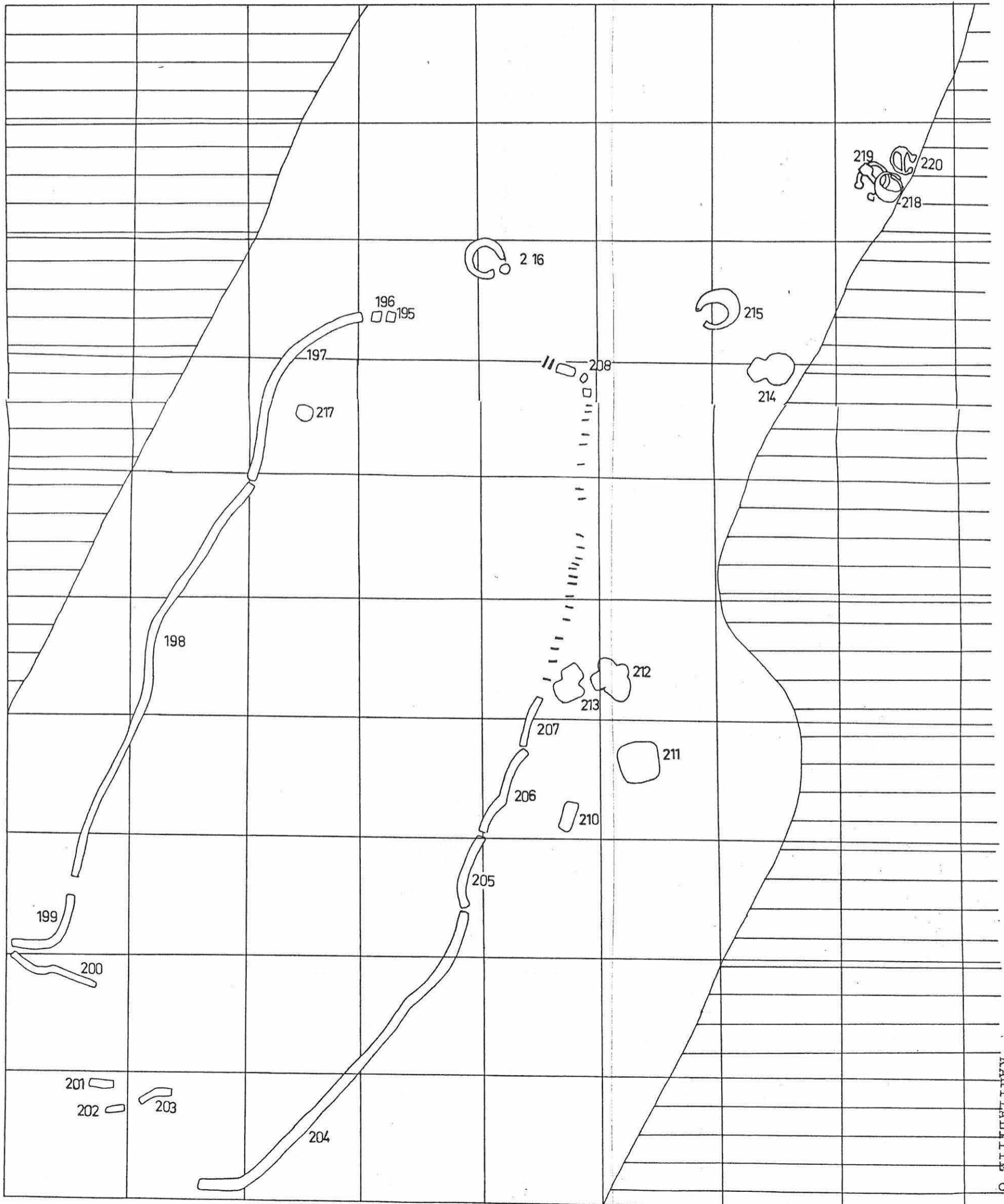
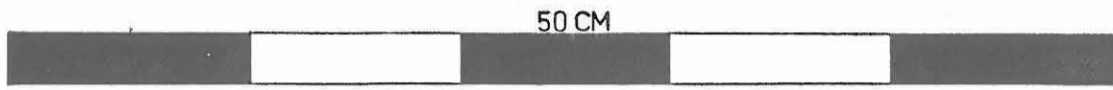
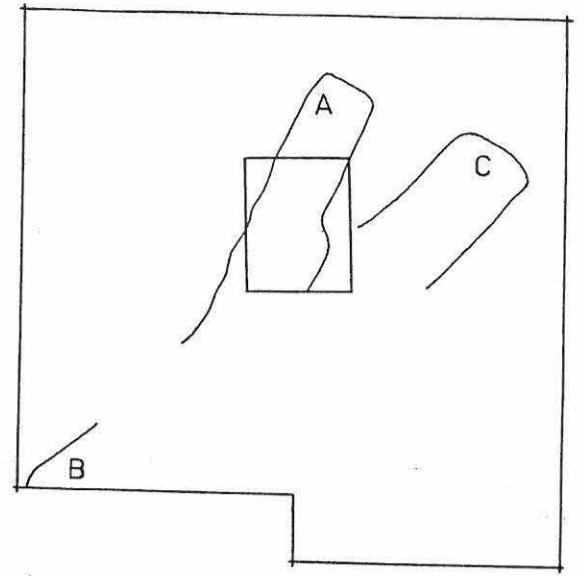
OTE YLEISKARTASTA

PIIKKIÖ, HUTTALA, HUTTALANMÄKI 1986

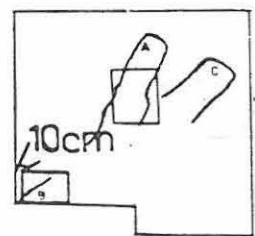
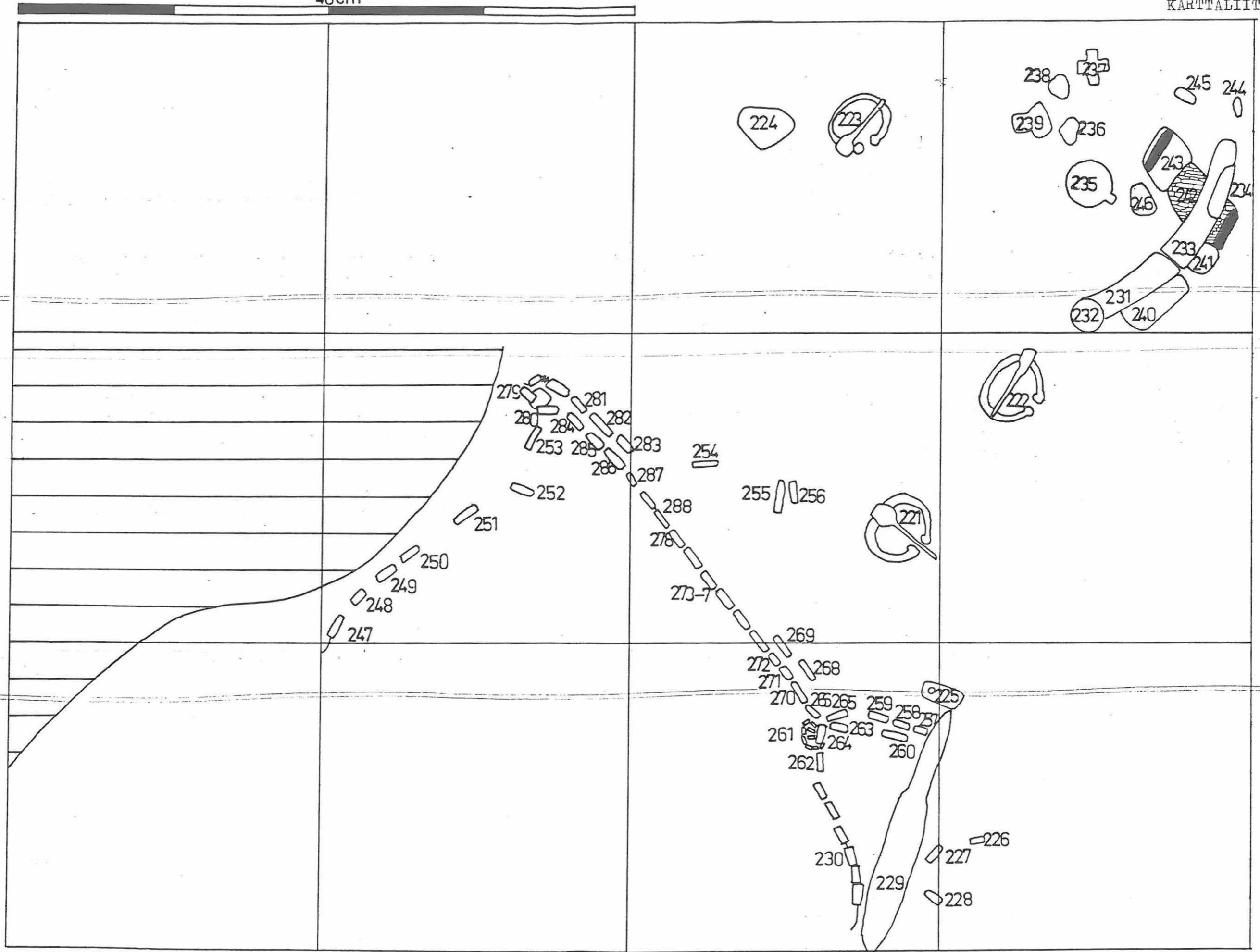
PIIKKIÖ, HUTTALANMÄKI 1986
HAUTA A

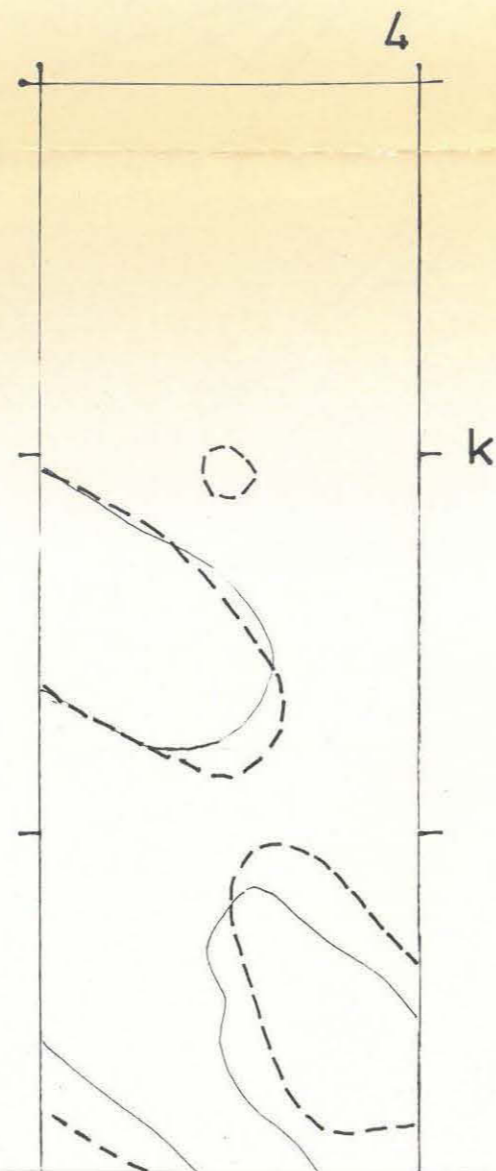

PIIKKIÖ
HUTTALAN-
MÄKI 1986
HAUTA B

40cm

KARTTALIITE 9

PIIKKIÖ, HUTTALA, HUTTALANMÄKI 1986

Haudat

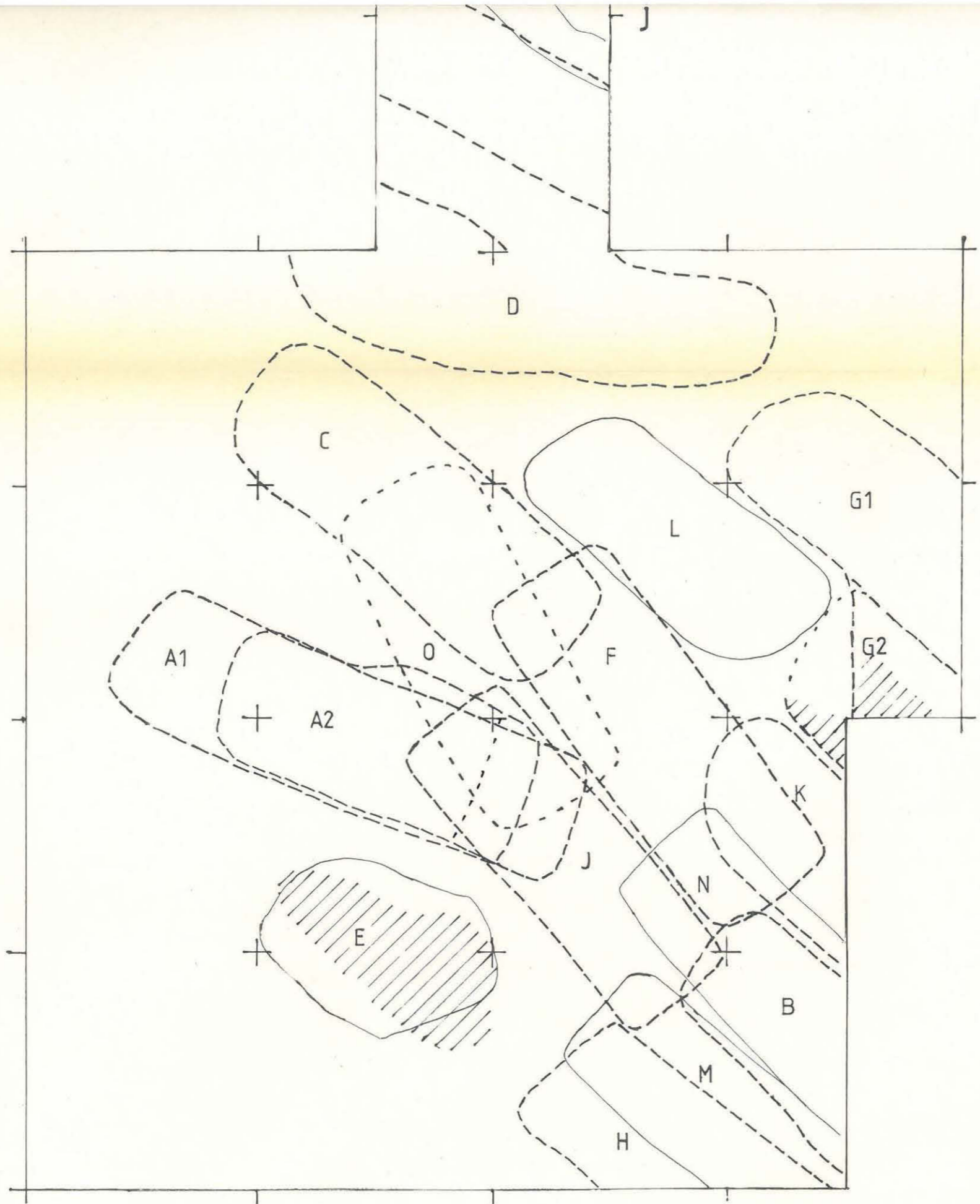
MK 1:20

Ruudut j/4 ja k/4 on piirretty
seuraavien karttojen mukaan:

PIIKKIÖ, HUTTALA, HUTTALANMÄKI 1985

Taso 3

Kuopanteiden vaaitusluvut

- HAUDAN RAJA
- HAUDAN RAJA YLEMMISSÄ KERROKSISSA
- ////// KUOPANTEEN POHJA
- MAHDOLLINEN KUOPANNE

